

Galyna Tarasenko

Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa, Toruń
Vinnitsa State Pedagogical University of M. Kotsyubinsky, Ukraine

Bohdan Nesterowycz

Vinnitsa State Pedagogical University of M. Kotsyubinsky, Ukraine

Tutoring jako metoda twórczego rozwoju dziecka utalentowanego

Słowa kluczowe: tutoring, dziecko uzdolnione, rozwój estetyczny, twórczość językowa dziecka, estetyczny stosunek do świata, minutki zachwywania się przyrodą

Abstrakt

W opracowaniu zawarte są możliwości poszerzenia opieki tutorskiej nad uzdolnionymi dziećmi w młodszym wieku szkolnym. Uzdolnienie definiuje się jako kompleks wrodzonych predyspozycji i zdolności, które w sprzyjających warunkach umożliwiają uczniowi osiągnięcie znacznych sukcesów w pewnym rodzaju działalności. W tym sensie pierwszorzędного znaczenia nabywa stworzenie przez pedagogów sprzyjających uzdolnieniu życiowych i edukacyjnych przestrzeni. Autorzy prezentują estetyczne podejście do realizowania szczególnych potrzeb edukacyjnych dziecka utalentowanego, które w ostatnich dziesięcioleciach dynamicznie rozwija się na Ukrainie. Uzdolnienie jest traktowane jako fenomen osiągnięcia szczególnego poziomu rozwoju procesów umysłowych i emocjonalnych, przejawiając się szczególnie w ruchowych, sensorycznych, percepcyjnych reakcjach dziecka na otaczający świat.

Tutor w pracy z dzieckiem uzdolnionym powinien być koordynatorem rozwoju jego zdolności, moderatorem sytuacji twórczych. Musi on również stworzyć dziecku indywidualną trajektorię rozwoju. Zadaniem tutora jest zaprowadzić dziecko utalentowane na „pole twórczych osiągnięć”, gdzie będzie miało możliwość postrzegania idealnych kulturowych wzorców stosunku do świata i realizowania własnych prób twórczych na podstawie osobistych wrażeń i fascynacji.

Zaproponowany został algorytm tutoringu indywidualnego, który ma na celu zapewnić zdolnemu dziecku estetyczno-wychowawcze środowisko na podstawie twórczej korelacji z przyrodą. Jako przykłady zostały przedstawione wersje organizowania przez tutora twórczości językowej dziecka utalentowanego podczas minutek zachwywania się przyrodą.

Wprowadzenie

Innowacyjna pedagogika powinna zwracać uwagę na zagadnienia rozwoju dzieci utalentowanych, ponieważ ich ilość z każdym rokiem rośnie. Nieprzeciętność takich dzieci wpada w oko pedagogowi i wyznacza się według takich przejawów:

- poziom rozwoju intelektualnego u dziecka utalentowanego jest wyższy niż przeciętny;
- dziecko takie nie potrafi myśleć prostolinijnie;
- wiedzę nabywa przeważnie drogą empiryczno-intuicyjną, rezygnując z wkuwania i pasywnej nauki;
- dziecko uzdolnione odczuwa informacyjny głód;
- dziecko utalentowane szczególnie potrzebuje twór-

czego dialogu z pedagogiem.

Fenomen „niewygodności” takich dzieci dla pedagogiki ortodoksyjnej jest całkiem zrozumiały. W tym samym czasie pedagogika humanistyczna nieustannie szuka sposobów optymalizacji środowiska wychowawczego wokół dzieci uzdolnionych w celu ich najpełniejszej osobowościowej samorealizacji, przecież nie da się takie dzieci dostosować do standardów – można je tylko złamać.

Uzdolnienie definiuje się, jako kompleks wrodzonych predyspozycji i zdolności, które w sprzyjających warunkach umożliwiają uczniowi osiągnięcie znacznych sukcesów w pewnym rodzaju działalności. W tym sensie pierwszorzędного znaczenia nabiera stworzenie przez pedagogów sprzyjających uzdolnieniu życiowych i edukacyjnych przestrzeni. W kontekście takiego ważnego zadania następuje aktywizacja w zakresie poszukiwania optymalnych metod pedagogicznego współdziałania z dziećmi uzdolnionymi jak w teorii, tak i w praktycznej działalności szkół.

Podejście estetyczne do realizacji potrzeb edukacyjnych dziecka uzdolnionego

Na Ukrainie przybiera na sile estetyczne podejście do realizowania szczególnych potrzeb edukacyjnych dziecka utalentowanego. Zakładamy, że fenomen uzdolnienia można wyjaśnić nie tylko z psychologicznego punktu widzenia, posiada on również istotne wejścia na płaszczyźnie estetyki. Trzymajmy się więc tej myśli, że główną kategorią estetyki nie jest piękno, a raczej coś wyrazistego, jako przejaw wewnętrznej istoty poprzez oryginalność zewnętrznych objawów. Coś wyrazistego zawsze kumuluje coś wyjątkowego, specyficznego, indywidualnego, niepowtarzalnego. Uzdolnienie, z naszego punktu widzenia, jest przejawem osobowościowej wyrazistości, która nie zawsze adekwatnie postrzega się przez otoczenie. To właśnie determinuje dramatyzm losu utalentowanych dzieci w kontekście szkolnej codzienności.

Uzdolnienie w swej istocie jest fenomenem *wyjątkowości*. Dzieci utalentowane są zdolne do osiągnięcia *szczególnego* poziomu rozwoju procesów umysłowych i emocjonalnych, determinując przy tym *szczególną* barwność ruchowych, sensorycznych, percepcyjnych reakcji dziecka na świat. Uzdolnienie jest siłą poruszającą twórczego stosunku dziecka do świata, który przejawia się w niezmiennym dążeniu ku niestandardowym, oryginalnym, *wyjątkowym* podejściom do rozwiązywania całkiem codziennych problemów.

Jak świadczy praktyka, uzdolnienie nie funkcjonuje w trybie automatycznym bardzo długo i zawsze. Dziecko utalentowane ma szansę zostać geniuszem, lecz rzadko tak się dzieje. Wrodzona wyjątkowość zanika i błędnie, jeżeli jej nie kultywować.

Z naszego punktu widzenia, uniwersalnym środkiem podsylenia nieordynarności myślenia jest poszerzenie granic estetycznej oceny świata. Właśnie piękno uratuje talent, przekształciwszy się w niezawodne źródło natchnienia dla dziecka utalentowanego. Przecież to, co jest estetyczne zawsze jest wyraziste, w tym właśnie tkwi jego wyjątkowość gatunkowa. Rozumienie wyrazistości etycznej środowiska naturalnego poucza szukać unikatowości we wszystkich stworzeniach natury. Uczucia estetyczne niby podwajają zainteresowanie do istnienia i swojej roli we Wszechświecie. Czy może dziecko utalentowane ominąć takie źródło natchnienia?

Pedagog nigdy nie powinien pozbawić uczniów uzdolnionych prawa do estetycznego somoujawiania. Przecież talent bez wątpienia należy do szeregu zjawisk estetycznych, ponieważ reprezentuje nadzwyczajną miarę wyrazistości ludzkiej działalności. Dlatego też dziecko utalentowane podświadomie dąży do subtelnej reakcji na to, co jest estetyczne, i rozwija swoją percepcję, wrażenia i emocje w niezwykle wytwornej formie (literackiej, muzycznej, graficznej, przedmiotowo-plastycznej).

Tutoring jako metoda organizowania twórczego współdziałania nauczyciela i utalentowanego ucznia

Metoda pracy w formie tutoringów daje wiele możliwości zarówno jak nauczycielowi, tak i uczniowi utalentowanemu. Tutoring jest jedną z metod edukacji zindywidualizowanej, polegającą na długotrwałej, systematycznej i indywidualnej pracy, której celem jest wspieranie ucznia utalentowanego w rozwoju zgodnie z jego zainteresowaniami, predyspozycjami i możliwościami. Jest to proces nakierowany na integralny rozwój podopiecznego, obejmujący wiedzę, umiejętności i postawę. Tutoring to metoda kształcenia i rozwijania osobowości ucznia, poprzez indywidualną twórczą relację z tutorem.

Tutoring pomaga pedagogowi łączyć proces dydaktyczny z procesem wychowawczym. Toż tutoring jak metoda optymalnie wpisuje się w nurt edukacji spersonalizowanej. Praca w formie tutoringów powinna się odbywać na zasadzie dobrowolności. Cykliczne spotka-

nia wymagają jednak woli po obu stronach, zarówno tutora, jak i podopiecznego. Wspólna twórczość niweluje emocjonalne i psychologiczne bariery pomiędzy wychowawcą a wychowankiem.

Metoda pracy z podopiecznym w formie tutoringu coraz częściej jest wprowadzana do ukraińskich szkół: podstawowych, gimnazjalnych, a także do szkół wyższych.

Tutor w pracy z dzieckiem utalentowanym staje się koordynatorem rozwoju jego zdolności, moderatorem sytuacji twórczych. On również stwarza dziecku indywidualną trajektorię rozwoju. Zadaniem tutora jest zaprowadzenie dziecka utalentowanego na „pole twórczych osiągnięć”, gdzie będzie miało możliwość postrzegania idealnych kulturowych wzorców stosunku do świata i realizowania własnych prób twórczych na podstawie osobistych wrażeń i fascynacji.

Przy tym pozycja tutorska – jest to szczególna pozycja psychologiczna. Nie jest to narzucanie własnych ocen estetycznych, a raczej delikatne towarzyszenie indywidualnemu rozwojowi dziecka, który charakteryzuje się poniższymi cechami:

- dziecko samodzielnie rozwiązuje zadanie edukacyjne, a tutor jedynie pomaga mu
- tutor tworzy szczególną płaszczyznę wspólnej twórczości bazującej na partnerskich relacjach z dzieckiem
- proces twórczy opiera się na aktywnym spostrzeganiu i realnym doświadczeniu dziecka

Tutor musi głęboko rozumieć istotę uzdolnienia ucznia poprzez takie osobowościowe ukształtowania, jak indywidualna oryginalność samoprezentacji, obecność potencjału twórczego, podwyższony poziom potrzeby twórczej działalności, intensywne pragnienie twórczej aktywności, oryginalność, niestandardowość i obrazowość myślenia, wysoka skojarzeniowość, rozwinięta intuicja i wyobraźnia.

Wiadomo, iż dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym są skłonne głównie do artystycznego typu reakcji na otaczający świat, chociaż mogą przy tym wcale nie wyrażać siebie w twórczości plastycznej. Zresztą dominacja myślenia prawą półkulą, które intensyfikuje emocjonalno-obrazowe postrzeganie świata, pobudza dziecko w tym wieku najpierw do estetycznych ocen otaczającej rzeczywistości. Tutor na samym początku musi uwzględnić tę prawidłowość i skutecznie wykorzystywać ją w procesie pracy z utalentowanym dzieckiem.

Proces wejścia dzieci uzdolnionych w tryb nauki szkolnej jest prawie zawsze utrudniony ze względu na

szczególne oczekiwania ze strony pedagogów i rodziców. Od dziecka utalentowanego od razu oczekuje się szczególnych sukcesów w nauce, licząc na ogrom jego predyspozycji naturalnych. Ale w praktyce wszystko odbywa się o wiele trudniej. Osiągnięcie szczególnych sukcesów warto z góry zaprogramować w codziennej żmudnej pracy. Właśnie tutor może zaproponować opcje tworzenia dodatkowych warunków dla estetycznej samoprezentacji uzdolnionych dzieci w procesie nauki szkolnej.

Za uniwersalną metodę uważamy organizowanie dziecięcej twórczości literackiej, jako środek wyjawienia osobowościowej unikatowości dziecka. Jesteśmy również przekonani, że słowo jest najpierwszym i najwygodniejszym materiałem, za pomocą, którego dziecko tworzy własną ocenę świata otaczającego kombinując i modyfikując wyrazy. Dla dzieci utalentowanych wielkiej wagi, po pierwsze, nabywa poetyckie postrzeganie rzeczywistości, które rozwija się jedynie na tle wysoce emocjonalnej wrażliwości. Po drugie, sukces twórczości literackiej zależy od precyzji uczuciowego postrzegania, szybkości zapamiętywania i trwałości przechowywania obrazów rzeczywistości w pamięci. Po trzecie, językotwórcza działalność absolutnie zależy od obrazowości postrzegania i oceny świata otaczającego, co jest całkiem właściwe dzieciom utalentowanym.

Pomoc tutora w rozwoju twórczości językowej dziecka utalentowanego w procesie estetycznego postrzegania przyrody: wskazówki metodyczne

Twórczość językowa dzieci jest niezawodnym instrumentem rozwoju ich niestandardowego myślenia (Bogusz, Gawrysz, 2000). Dzięki słowu obrazowemu utalentowane dziecko otrzymuje wielkie możliwości do wyrażenia własnej wizji środowiska przyrodniczego. Praca pedagogiczna z dzieckiem uzdolnionym może pomyślnie wykorzystywać metodyki organizowania tutoringu indywidualnego jako środek estetycznego rozwoju podopiecznych.

Konkretne formy wychowania estetycznego stosunku dziecka utalentowanego do przyrody proponuje nasza technologia odautorska „Kiełek”, która ma na celu poszerzyć wychowawczy diapazon nauczycieli, wzbogacić metodykę osobowościowo zorientowanego wychowania dzieci w młodszym wieku szkolnym (Tarasenko, 2003).

Proponujemy niebanalne formy przyswajania przez dzieci środowiska przyrodniczego, które pobudzają je

do szanobliwego, naprawdę humanistycznego zagłębiania się w treść procesów naturalnych oraz pomagają pojąć przedziwną wyrazistość wszystkich sposobów bycia przyrody.

Duży potencjał wychowawczy zawierają w sobie *minutki zachwywania się (lub chwilki zachwyty) przyrodą*, podczas których dzieci uczą się gromadzić doświadczenie estetycznego postrzegania i oceny jej obiektów i zjawisk.

Spróbujemy sformułować reguły (Tarasenko, 2003, s. 4–6) przeprowadzania minutek zachwywania się przyrodą w systemie „tutor – utalentowane dziecko”:

1. Podczas minutek zachwywania się nie trzeba pouczać dzieci i przeładowywać ich nominatywną informacją o przyrodzie. Tu powinna przeważać emocjonalnie-obrazowa informacja o środowisku przyrodniczym. Trzeba ciągle dbać o aktywizację zmysłowych analizatorów dzieci, zabezpieczając odpowiednią ostrość barwnego wzroku, słuchu, ciekawą dyferencjację zapachów, dotykowych i smakowych odczuć.

Pytanie percepcyjne:

- Jakiego koloru jest jesień?
- Czym pachnie wiosna?
- Nazwij dźwięki lata.
- Znajdź różne formy (śnieżne i lodowe) w zimowym pejzażu
- Odgadnij kwiat za zapachem.
- Odszukaj listek przez dotyk.
- Znajdź drzewo dotykając jego kory.
- Nazwij jagodę znając jej smak i tym podobnie.

2. Jeśli brakuje własnych słów, można zwrócić się do poezji, która zawiera potrzebne emocjonalnie-obrazowe akcenty i akcentuje uwagę dziecka na estetycznie wyrazistych aspektach dostrzeżonego. Na przykład, podczas spaceru jesiennym ogrodem trzeba zorientować dziecko na bogactwo barwnej gammy jesiennych drzew i płodów. Pomocna będzie tu poezja Marii Konopnickiej:

Jesienią

*Jesienią, jesienią
Sady się rumienia;
Czerwone jabłuszka
Pomiędzy zielenią.
Czerwone jabłuszka,
Żłociste gruszcзки
Świecą się jak gwiazdy
Pomiędzy listeczki...*

Tutor powinien dyskretnie udzielić dziecku pomocy w odnalezieniu potrzebnych kolorowych cech charakterystycznych jesiennej przyrody. Mogą w tym pomóc jaskrawe obrazy poetyckie i naprowadzające pytania tutora, na przykład: *dlaczego jesienny ogród można nazwać „rumianym”? jeżeli żłociste gruszcзки przypominają gwiazdy, to do czego podobne są granatowe śliwki czy też ciężkie winogrona?* Warto też zaproponować uczniowi samodzielne ułożenie „kolorowego alfabetu jesieni”.

3. Trzeba podnosić dziecięce postrzeganie do odpowiedniego emocjonalnie-obrazowego poziomu umiejętnie organizując działania dzieci w zakresie oceniania. Zapewnić wysoką intensywność przeżywania piękna środowiska przyrodniczego. Wzbudzić myślenie obrazowe pomogą oceniająco-twórcze zadania, na przykład:

– **werbalne zadania** – dobierz porównanie:

- *Co przypomina listopad?*
- *Do czego jest podobny mniszek?*
- *Z czym możemy porównać sople?*

– spróbuj ułożyć wierszyk, początek którego jest następujący (*Deszczyk z żalem kapie, chłapie*);

– spróbuj rymować zgodnie z proponowanymi rymami (*słonko – okienko; chłodny – głodny* itd.);

– wymyśl monolog obiektów przyrody:

- *Jestem najszybszym strumieniem wiosny.*
- *Nie depczcie mnie, kruchą śnieżynkę.*
- *Nie rujnujcie moje mrowisko i tym podobnie;*
- *wyobraź swoją rozmowę-dialog z przyrodą:*
- *Moja rozmowa z kwiatem;*
- *Sprzeczka z pokrzywą;*
- *Dzień dobry, wiosno;*
- *Rozumiem piosenkę ptaszka itd.);*

– ułóż opowiadanie o przyrodzie lub baśń ekologiczną:

- *Jesteśmy z tobą jednej krwi.*
- *Jestem odpowiedzialny za to, co oswoiłem.*
- *Lubię trawinkę i zwierzątko itd.*

4. Radzimy proponować dziecku również **muzyczno-plastyczne zadania** – ułóż piosenkę deszczyka wiosennego; naśladować głosem płacz zimowego wiatru; zatańcz taniec, listopada; przekaż ruchami pojawienie się przebiśniegu. spróbuj stworzyć śpiewkę łagodnego kotka i towarzyszyć jej własnymi ruchami i tym podobnie. Podczas przeprowadzania minutek zachwywania się przyrodą warto wyjść poza granice statycznej kontemplacji przyrody, nadając temu procesowi niezbędny dynamizm. W tym znacznie

pomogą aktywne formy emocjonalnie-estetycznego poznawania przyrody (gry, zawody, konkursy, wspólna praca itp.).

5. Tutor musi uświadamiać, że nie można zamieniać zachwyty w codzienne, formalne ćwiczenia. W wyniku tego oceny dziecięce nieuchronnie stracą świeżość, naturalność i będą skazane na umyślną górnolotność, co wreszcie doprowadzi do fałszu, nudy i obojętności. Proces zachwywania się koniecznie powinien sprzyjać wzbudzeniu w dziecku reakcji empatycznej na Wszechświat, przecież poza empatią proces twórczości staje się niemożliwy i bezskuteczny (Gulin, 2006, s. 208).
6. Minutki zachwywania się przyrodą najlepiej organizować „okazjonalnie”, czyli powiązywać ich z konkretnym stanem przyrody, na przykład: listopad, pierwszy śnieg, gołoledź, szron, odwilż, topnienie lodu, pierwsze strumienie, powódź, kwitnienie ogrodów, tęcza itd.
7. Czas trwania minetek zachwyty powinien uwzględniać możliwości wiekowe dziecięcego postrzegania – od pięciu minut dla dzieci siedmioletnich i do piętnaestu minut dla dzieci lat dziesięciu.

Jako przykład proponuję algorytm przeprowadzenia chwilek zachwyty zimową przyrodą:

Nauczmy się widzieć śnieg

- Czy lubisz śnieg? Opisz słowami swoje uczucia. Chyba nie ma człowieka obojętnego na jego piękno. Czekają na śnieg z wielką niecierpliwością, przecież przynosi on radość ludziom, ciepło i przytulność ziemi. Drzewa radośnie rozpościerają ręce-gałęzie ku puszystym śnieżynkom. A dzieci czekają na wielki śnieg jako na drogiego gościa. Szykują od razu sanki, narty, łyżwy. Jednak najwyższą wartością śniegu jest jego piękno. Przyroda ubrana w śnieżną szatę niby demonstruje ludziom własny majestat, mość, okazałość.
- Spójrz na śnieg. Jak pięknie on wygląda! Jakiego koloru jest śnieg? Czyżby tylko białego? Nazwijcie odcienie śniegu na słońcu, w cieniu. Kiedy on bywa złocistym, srebrzystym, różowym, niebieskim?
- Przyjrzyj się lotu śnieżynki. Co przypominają wam opady śniegu?
- Dlaczego często się porównuje śnieżynki do motylków czy też do puszynek? Czy są podobne one do srebrnych pszczołek lub do białych much?
- Dobierz czasowniki dla charakterystyki ruchu śnieżynki w powietrzu (na przykład: lecą, krę-

cą się, kołują, wiją się, spadają, tańczą, fruują i in.).

- Zachwyć się swoistym śnieżnym „baletem”. Śnieżynki niczym małe baletniczki lekko kręcą się w zimowym tańcu przyrody. Spróbujmy powtórzyć razem ich ruchy i stwórzmy plastyczną etiudę „Śnieg tańczy”.
- Zauważ: śnieżnica nadaje przyrodzie szczególnej piękności i wyrazistości. Jaki nastrój wywołuje u ciebie powolny ruch śniegu? (możliwe odpowiedzi: spokojny, zrównoważony, jasny, zamyślny, marzycielski)
- Przyjrzyj się uważnie śnieżynce, która spadła na twoją dłońkę. Jaki ma kształt? Oczywiście to gwiazdka! Ona zawsze ma sześć promieni.
- Poglądź śnieg ręką ściskając go w dłoni. Zapanuj odczucie, które powstało w dłoni. Jaki jest ten śnieg w dotyku – miękki, kłujący, mokry, suchy puszysty, sypki, lepki dziurkowany?
- Spójrz jak cicho i powoli spada na ziemię kołdra śnieżna i spróbuj stworzyć bajkę „Kto rozsypuje śnieżynki”.
- A teraz wspomnijmy mistrzów artystycznego słowa. Przypomnij sobie jak pięknie opisywał radość z pierwszego śniegu polski pisarz Janusz Korczak:

„Idę powoli, ostrożnie. Szkoda mi deptać tę radość. Wszystko naokoło skrzy się, błyszczy się, lśni, mieni się, gra, mieni się kolorami! I we mnie jest tysiąc iskierek. Niby ktoś rozsypał po ziemi i w mojej duszy proch diamentowy. Zasiał – i urosną drzewa diamentowe. Urodzi się świetna bajka” (Korczak, s. 45).

Posłuchaj teraz bajkę ukraińskiego pisarza W. Suchomlińskiego:

Chłopiec i śnieżynka

Z nieba leciała w dół śnieżynka. Była ona lekka, delikatna i przezroczysta niby puszek. I piękna niby gwiazdka.

Na ziemi stał chłopiec. Widział on jak spada śnieżynka i myślał sobie: „Oto spadnie ona komuś pod nogi i zostanie zdeptana”.

Nie, nie wolno spadać śnieżynce na ziemię. Nie wolno jej podeptać.

Chłopiec wyciągnął dłoń. Zachciało mu się przysłulić śnieżynkę. A ona spadła mu na jego dobrą, ciepłą rękę i stopniała. Chłopiec z żalem popatrzył na swą dłoń. Tam błyszczała kropelka niby łezka (Suchomliński, s. 186).

Zauważ, że bardzo podobnie widzieli piękno śniegu wybitni pisarze. Które uczucia łączą te dwa opowiadania?

- Wykonaj w domu samodzielnie pisemną twórczą pracę „Za co lubię śnieg?”

Wnioski

Praca pedagogiczna z uzdolnionymi dziećmi powinna być w centrum uwagi szkoły. Dramatyzm losu dziecka utalentowanego zaostreża się w warunkach „standaryzowanego” procesu wychowawczego. Uzdolnienie pojedynczego dziecka na tle uśrednionych wyników większości dzieci jest postrzegane, jako odejście od normy.

Pedagodzy spotykają się więc z obiektywnymi trudnościami:

- w doborze kryteriów oceny pracy takiego dziecka;
- w zapewnieniu zróżnicowanego podejścia do jego nauczania;
- w kształtowaniu adekwatnej samooceny i adekwatnego poziomu potrzeb dziecka;
- w tworzeniu życzliwej atmosfery wokół utalentowanego dziecka wśród rówieśników itp.

Pomoc tutora uzdolnionemu dziecku musi być absolutnie niezwłoczna i potrzebuje opracowania pewnych

metodycznych algorytmów. Za najlepszy sposób pedagogicznego współdziałania z takim dzieckiem uważamy więc tworzenie sytuacji twórczego zgłębienia się w estetyce otaczającego świata na podstawie wspólnego przeżycia wyrazistości natury we wszystkich formach jej samowyróżniania się. W taki sposób można rozszerzyć przed dziećmi utalentowanymi jednolity obraz bytu, harmonizować postawę, umocnić kiełek dziecięcej miłości do przyrody i, wreszcie, podarować dzieciom szczęście osobistego samopoznania i samotworzenia.

Bibliografia

- Gawrysz N. (2000), *Rozwój twórczości językowej dzieci jako problem pedagogiczny*, Zeszyty naukowe Południowoukraińskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. K. Uszyńskiego, nr 12, Odessa.
- Gulin W. (2006), *Filozoficzne korzenie empatii*, Studia Psychologiczne, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Korczak J. (1920), *Jak kochać dzieci*, Warszawa.
- Suchomliński W. (1989), *Kłosek przenicy*, Kijów.
- Tarasenko G. (2003), *Kiełek. Metodyka humanistycznego wychowania uczniów w młodszej wieku szkolnym przez zasoby przyrody*, Tarnopol.

Tutoring as a method of creative development of a gifted child

Key words: tutoring, a gifted child, aesthetic development, speech creativity of a child, aesthetic attitude to the world, minutes of admiring nature

Abstract

The study includes the possibility of extending tutoring over gifted children at a younger school age. Ability is defined as a complex of innate predispositions and abilities that in favorable conditions enable the student to achieve significant successes in a certain type of activity. In this sense, the creation of educators fosters the gifting of life and educational space. The authors present an aesthetic approach to realizing the specific educational needs of a talented child who has been developing dynamically in Ukraine in recent decades. Ability is treated as a phenomenon of achieving a special level of development of mental and emotional processes, manifesting itself especially in the child's movement, sensory, perceptual responses to the surrounding world.

Tutor in the work with gifted children should be a coordinator of development of his abilities, moderator of creative situations. It must also give the child an individual development trajectory. Tutor's task is to lead a talented child into a „field of creative achievements”, where he will have the opportunity to perceive the ideal cultural patterns of relation to the world and to carry out his own creative attempts based on personal impressions and fascinations.

An algorithm for individual tutoring has been proposed, which aims to provide a child capable aesthetic and educational environment based on creative correlation with nature. Examples of how the tutor organized the linguistic creativity of a talented child during the minutes of admiring nature.